

Я чую, як серце гупає в грудях: вони близько, от-от знайдуть мене! Але голоси віддаляються, лунає сміх; голосно кудкудакають кури — мабуть, хтось заховався поблизу сусідського курника. Чекаю, майже не дихаю, але до мене не йдуть. На мить стає млосно, повітря бракує.

— Естер, Естер! — друзі гукають мене.

Усе ще сиджу в своїй схованці. Голоси віддаляються. Біжу за ними!

— Ага! Я виграла, виграла! — кричу їм, сміючись. — Ніхто мене не знайшов!

— Де ти ховалася? — Якуб дивиться на мене, вражений.

— Це таємниця! — я сміюся і пританцьовую, брат поглядає на мене з підозрою, а тоді теж починає сміятися.

— Якубе, Естер, вечеряти! — гукає нас мама.

У неї ніжний голос, і навіть коли вона говорить спокійно, здається, наче мама співає. Помічник Петрусь заводить коней. Батько приїхав!

Петрусь сміється до мене, підморгує:

— А я знаю твою схованку! — каже він.

— Тоді тс-с, — прикладаю палець до губ.

Тато обіймає мене, дістає з кишені щось невеличке, загорнуте в носовичок — білосніжний, шовковий, з ініціалами «BG», які вишила мама: Барух Гольдберг. Гостинець!

Розгортаю носовичок і нетямлюся від щастя!

— Тату! Це мені? — вигукую вдячно.

Батько сміється:

— А кому ж іще! Якуб же зовсім таким не цікавиться! — тато кудлатить братові чуба, мама всміхається, поклавши руку татові на спину, бабуся Клара супиться й невдоволено хитає головою.

Тепер у мене є справжній наконечник старовинного списа, вирізьбленого — видзьобаного! — з кременю.

Тато розповідає, що їздив на хутір до дядька Давида по мед, а там малий босоногий хлопчисько, селянська дитина, підбіг і тицьнув йому до рук свою знахідку: «Беріть, дядьку, — каже. — Тільки дайте злотувку*». Тато знає, що я мрію стати археологом, як Ґертруда Белл. У нашому місті є старий замок, і офіцери резерву почали потроху його відновлювати. А мені здається, там стільки всього цікавого можна знайти, стільки всього довідатися! Подейкують, від замку до костелу є підземний хід. Мені здається, він мав би пролягати десь попід нашим домом!

— Естера, — каже мені бабуся Клара, — не забивай собі голову дурницями. Нащо тобі та археологія? Тобі до Львова в консерваторію треба: якщо й не поїдеш потім до Відня чи Цюриха, то хоч своїх дітей навчиш грати на піаніно, і твоєму чоловікові не треба буде наймати їм учителя.

Бабуся Клара завжди кличе мене Естерою, хоч записана я просто — Естер.

Мене назвали на честь цариці, яка колись урятувала весь єврейський народ. Але бабусі Кларі не подобається моє ім'я. Вона каже, що справжнє, єврейське ім'я цариці Естер — Гадасса. Так її назвали в отчому домі й так її треба вшановувати, а Естер — ім'я чужинське, нав'язане в палаці поганського царя. Та мені здається, вона просто ображається, що мене не назвали на її честь, Кларою.

* Один злотий, польські гроші.

По радіо передають тривожні вісті. Бабуся Клара не дає мені їх слухати, виганяє надвір — збирати кропиву до салату. Але потім ми з Якубом сходимо до річки — пускати кораблики з листя, і він мені все переповідає.

Німці вже близько. Німці не люблять євреїв. Вони влаштовують «акції»: виловлюють євреїв, наче оленів на полюванні, а тоді вбивають або відправляють кудись залізницею — і там, мабуть, також убивають. Якщо вони переможуть і прийдуть аж сюди, то можуть і нас убити.

Брат схиляється і шепоче мені на вухо, що тато не вірить, наче нині хтось може зупинити німців, і хоче зробити нам «арійські» документи. А ще Якуб чув, що мама просить сховати нас на фермі, але не в дядька Давида, бджоляра, бо він також єврей, тож і його можуть убити.

Мені дуже страшно. Я стискаю в руках наконечник списа й кричу всередині, ворушачи самими губами: «Ви не схопите мене, нізащо!»

